

Focus

Darfur: Desmond Tutu in Jody Williams razpravljata z evropskimi poslanci

V torek sta Evropski parlament obiskala dva Nobelova nagrajenca – nadškof Desmond Tutu in Jody Williams – ter s predsedniki političnih skupin v Parlamentu razpravljala o razmerah v Darfurju. Evropski poslanci so se med razpravo pritoževali nad neukrepanjem mednarodne skupnosti glede kritičnega stanja v Darfurju ter se strinjali, da mora Evropska unija pri pogajanjih s sudansko vlado zastopati skupno stališče.

V nadaljevanju vam predstavljamo pogovora z Desmondom Tutujem in Jody Williams.

Pogovor z južnoafriškim nadškofom Desmondom Tutujem

Zakaj ste se odločili, da sprejmete povabilo Evropskega parlamenta? Menite, da bo to kaj pomagalo ljudem v Darfurju?

"Razmere v Darfurju so med najbolj grozljivimi na svetu. Evropski parlament je zelo pomembna institucija, ki lahko obelodani eno najbolj grozljivih prizorišč na svetu. Veselim se vsakih pobud, ki bi lahko izboljšale razmere na tem koncu sveta."

Od začetka spopadov v Darfurju umrlo več kot 200 000 ljudi, 2,5 milijona jih je na begu. EU je doslej namenila 435 milijonov evrov za humanitarno pomoč in podprla mirovno misijo Afriške unije z 242 milijoni evrov. Kako lahko še pomaga?

"Očitno je, da potrebujemo znatno finančno podporo za mirovne enote Afriške unije, ki sicer ne more učinkovito delovati. Oborožene sile niso dovolj velike in pomembno je, da jih enote OZN dopolnijo. Hromi jih tudi pomanjkanje zalog."

Zaradi tega upamo, da bomo uspeli Evropo vzpodbuditi, da bo podprla to mirovno misijo, ki mora učinkovito opravljati svoje pomembne naloge, predvsem zaščititi neoboroženo civilno prebivalstvo, žene, otroke in starejše ljudi, kot sem tudi jaz."

Vaš boj proti apartheidu in za mir vam je prinesel Nobelovo nagrado. Danes, ko ni več politike apartheida, kje so največji izzivi za Afriko?

"Seveda je pomembno, da naše uspehe tudi pokažemo: premagali smo apartheid in kolonializem v Južni Afriki. Toda tu se izzivi ne končajo."

Evropa je sedaj kar bogata in mirna, vendar ima tudi sama mračno zgodovino: holokavst, diktature v Španiji, Grčiji in na Portugalskem, še pred kratkim smo bili priča tudi etničnemu čiščenju. Razmere v Severni Irski so še zmeraj resne.

Prepričani smo, da je tudi Afrika, tako kot Evropa, sposobna rešiti svoje zapletene težave in se bo kakor feniks dvignila iz pepela..

Med najtežjimi problemi je HIV/aids, pa tudi dejstvo, da bo spričo podnebnih sprememb malarija vedno bolj ogrožala zdravje afriškega prebivalstva. Težave pa še povečujejo pomanjkanje vode in hrane ter pogosta sušna obdobja.

To so problemi, ki dolgoročno ogrožajo afriško celino. Če se jim bomo pravočasno zoperstavili, jih bomo gotovo premagali, kot smo premagalo apartheid.

Tudi korupcija je ena izmed težav. Obstaja cela vrsta nezanesljivih vlad. V Zimbabveju smo doživeli marsikaj pokvarjenega. Upamo, da bodo vse te pobude koristne in bomo dočakali ponoven razcvet Afrike."

Pogovor z ameriško mirovno aktivistko Jody Williams

Jody Williams je bila leta 1997 deseta ženska, ki so ji v skoraj stoletni zgodovini podelili Nobelovo nagrado. Je ustanoviteljica in koordinatorka Mednarodne kampanje za prepoved protipehotnih min, ki je slabih sedem let po ustanovitvi izposlovala podpis mednarodnega sporazuma o prepovedi protipehotnih min, t.i. Ottawskega sporazuma. Williamsova si danes prizadeva za rešitev krize v Darfuru in je nedavno vodila posebno skupino OZN za Darfur.

Gospa Williams, koalicija nevladnih organizacij brez primere, tako imenovana Mednarodna kampanja za prepoved protipehotnih min, je v manj kot sedmih letih dosegla sprejetje mednarodnega sporazuma o prepovedi protipehotnih min. Bi "človeški dejavnik" lahko deloval tudi v primeru Darfurja?

"Verjetno ne na enak način. Sporazum o prepovedi protipehotnih min je bil resnično izjemen primer. Takrat smo pritisnili na vlade, da so dejansko pristopile k pogajanju o sporazumu. V primeru Darfurja je drugače. Tu ni pravega mednarodnega pritiska na Kartum, ki bi ga prisilil, da preneha svojo vojno proti upornikom. Zato tam tudi počno, kar hočejo. Če ne bo prišlo do pritiska od zunaj, bo Kartum nadaljeval s svojimi lažmi.

Moč posameznikov deluje drugače kot delujejo vlade, ki so nesposobne ali pa ne želijo prevzeti svoje dolžnosti, da zaščitijo državljane, kot to določajo zadnje tri resolucije OZN. V ZDA že umikajo naložbe iz podjetij, ki poslujejo s Kartumom in tako posredno tudi z vojno. Mislim, da bi morali povečati mednarodni pritisk na podjetja."

Zakaj ta tragedija še zmeraj zbuja manj svetovne pozornosti kot druge?

"V ZDA je Darfur že deležen velike pozornosti. Mislim pa, da tamkajšnje dogajanje kaže na popolni neuspeh mednarodne skupnosti, pri izvajanju svoje dolžnosti do zaščite ljudi. Dolžnost, da zaščiti državljane pred etničnem čiščenjem, vojnimi zločini, zločini proti človeštvu in genocidom je sicer v prvi vrsti v rokah držav samih, vendar mora, ko države niso več sposobne zaščititi svojih ljudi, to odgovornost prevzeti mednarodna skupnost.

Po genocidu v Ruandi je svet dejal 'nikoli več', sedaj pa se zdi, da ta 'nikoli več' ne velja za Darfur. Mednarodna skupnost daje torej izjave, ki se jih ne drži. Zakaj potem raje ne molči?"

Neprizadevnost mednarodne skupnosti je ena plat, vendar ali menite, da so tudi zunanje sile soodgovorne za katastrofo v Darfurju?

"Ne za nastanek katastrofe. Vendar pa so za trenutni položaj soodgovorne države, ki investirajo v Sudan. To počne denimo Kitajska. Pa tudi Japonska, ki je velik kupec sudanske nafte. Kitajska je eden največjih sudanskih investitorjev, uvozi tudi velik odstotek kartumske nafte. Odgovornost nosijo tudi podjetja in delničarji. Pravijo, da če oni ne bodo investirali, bo to počel kdo drug. Vendar takšno vedenje ni sprejemljivo. Kje so moralna načela?

Do nedavnega je Kitajska vztrajala pri svoji politiki nevmešavanja. Vendar je nič ni razjezilo bolj, kot članek, ki je bil nedavno objavljen v častniku Wall Street Journal. Njegov naslov je bil "Genocidne olimpijske igre", njegova avtorica pa ambasadorka Unicefa dobre volje Mia Farrow. Kitajska je bila resnično razburjena in je članek razumela kot napad na olimpijske igre. Vendar dokler država ne bo pokazala več lastne iniciative v odnosu do Kartuma, da konča to politiko nekaznovanja in pripelje do sprememb, do takrat, menim, so tovrstne razprave na mestu."

Pred dvema letoma ste sodelovali v informativnem dnevu o protipehotnih minah, ki ga je pripravil Evropski parlament. Danes ste spet pri nas. Kaj lahko Evropski parlament stori za učinkovitejši boj za bolj človeški svet?

"A smem odgovoriti na to vprašanje odkrito? Evropsko pritoževanje nad ZDA me že resnično dolgočasi. Ko ZDA rečejo skoči, Evropejci vprašajo "Kako visoko?". Če želi biti Evropska unija resnična protiutež ZDA, potem mora postati enotna. Nastop v javnosti brez usklajenih ukrepov je prazen. Prazno govoričenje brez konkretnih ukrepov me resnično utruja, pa naj to počno države, posamezniki ali nevladne organizacije. Vlade morajo predstaviti stališča svojim ljudem, kar pomeni, da morajo resnično nekaj storiti."

Kaj menite o modni brvi zvezd – Darfur postane modno prizorišče. Je to dobro ali slabo?

"Menim, da imajo slavni ljudje absolutno pravico, da sodelujejo. Veliko lahko prispevajo k spremembam. Ne maram pa, da se v prizadevanja vključujejo neizobraženi in nepoučeni zvezdniki in da njihova sporočila preglasijo druga. V primeru sporazuma o prepovedi protipehotnih min smo se zavestno odločili, da jih ne bomo vključili. Splošna javnost morda ne bi razumela, da resnično delo opravljajo predvsem aktivisti in to vsak dan."

Gospa Williams, najlepša hvala za pogovor.

"Hvala tudi vam."